

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi alkoholilain muuttamisesta.

Terveystieteiden tutkimuskeskus suhtautuu kriittisesti esitettyihin lainsäädännön muutoksiin, joilla alkoholin saatavuutta helpotettaisiin ja katsoo, ettei lakiesitystä tule hyväksyä esitetyssä muodossaan. Alkoholin saatavuus tai alkoholin korkea hinta eivät maassamme ole merkittäviä ongelmia, mutta alkoholin aiheuttamat terveyshaitat ovat. Esitetty lakimuutos ei edistä kansanterveyttä ja kansalaisten hyvinvointia, vaan suurella todennäköisyydellä lisää alkoholin käytöstä aiheutuvia haittoja. Tutkimusten mukaan alkoholin kulutuksen kasvu on yhteydessä lisääntyneisiin terveyshaittoihin, kuten maksasairauksiin, mielenterveysongelmiin ja päihderiippuvuuteen.

Erityisen haavoittuvassa asemassa ovat lapset ja nuoret. Perheissä, joissa on päihdeongelmia, alkoholin helpompi saatavuus voi lisätä lasten kokemaa turvattomuutta. Myös lähisuhdeväkivallan ja lastensuojelu- tarpeen riski kasvaa. Rekisteritietojen mukaan Suomessa elää 89 000 alaikäistä lasta perheessä, jossa ainakin toisella vanhemmalla on vakava päihdeongelma ja vanhemman alkoholiongelma taas lisää tutkitusti riskiä sille, että lapsi joutuu sijoitetuksi kodin ulkopuolelle. Alkoholin käyttöä tulisikin ohjata tilanteisiin, joissa lapsia ei ole läsnä, eikä siirtää valvotuista tiloista koteihin, jossa se voi pidentää ja tihentää juomiskertoja.

On myös huomioitava, että työterveyden ja -turvallisuuden näkökulmasta alkoholin kotiinkuljetus eroaa merkittävästi alkoholin myynnistä kaupassa tai ravintolassa. Kuljettaja toimii yksin, ilman työtovereiden tai vartijoiden tukea, ja voi kohdata arvaamattomia tilanteita – esimerkiksi päihtyneitä

tai aggressiivisia asiakkaita. Tällaisessa tilanteessa työntekijällä ei välttämättä ole realistista mahdollisuutta myöskään kieltäytyä luovuttamasta tuotetta tilaajalle.

Kyseinen lakiesitys on myös ristiriidassa alkoholilain tavoitteen kanssa. Lain, jonka tavoite on aineen käyttäjille, läheisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien alkoholihaittojen ehkäisy. Lakiesitys palvelisi lähinnä alkoholielinkeinoa ja kaupan alaa, ei kansan terveyttä ja hyvinvointia. Nyt esitetyn lakimuutoksen haitoista ja hyödyistä ei myöskään ole tehty kokonaisvaltaista vaikutusarviota. Alkoholi ei ole rinnastettavissa ns. kulutustuotteisiin, minkä vuoksi alkoholipolitiikkaa tulisi tarkastella ensisijaisesti sosiaali- ja terveystalouden, eikä ainoastaan elinkeinopolitiikan näkökulmasta käsin. Maailman terveysjärjestö WHO:n suosittama ja lakiesityksessään todettu, laajaan tutkimusnäyttöön perustuva keino alkoholihaittojen vähentämiseksi on alkoholijuomien markkinoinnin rajoittaminen.

Terveydenhoitajaliitto ei kannata alkoholijuomien verkkokaupan sallimista eikä alkoholijuomien jakelukanavien laajentamista. Näkemyksemme mukaan alkoholin fyysistä saatavuutta ei tule lisätä.

Saarinen Aija
Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry